

1992, Ευρωπαϊκό Έτος για την Ασφάλεια, την Υγιεινή και την Υγεία στο χώρο Εργασίας

του Γ. Τζουβαδάκη*

Το 1992 έχει ανακηρυχθεί επίσημα από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ως έτος κατ' εξοχήν αφιερωμένο στην προώθηση της ιδέας της Ασφάλειας, της Υγιεινής και της Υγείας στους χώρους Εργασίας.

Σκοπός της απόφασης αυτής υπήρξε η ανάγκη ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της κοινής γνώμης και των διαφόρων δημοσίων και ιδιωτικών φορέων για την αντιμετώπιση των εργατικών ατυχημάτων.

Κάθε χρόνο στα δώδεκα κράτη-μέλη της Κοινότητας καταγράφονται 4,5 εκατομμύρια ατυχήματα. Το πρόβλημα στην πραγματικότητα είναι πιο πλατύ, πιο τραγικό. Σ' έναν πληθυσμό 150 εκατομ. εργαζομένων, κάθε χρόνο 4,5 εκ. νέα θύματα προστίθενται σ' αυτά της προηγούμενης χρονιάς (εκ των οποίων 8.000 είναι θανατηφόρα) προξενώντας πόνο και δυστυχία σε ισάριθμες οικογένειες. Αν συνυπολογισθούν και τα θύματα από διάφορες ασθένειες στον τόπο της εργασίας, τότε ο αριθμός ανέρχεται περίπου σε 10 εκ. θύματα ετησίως. Δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός, ότι υπάρχουν επίσης πολλά ατυχήματα, ελαφράς κυρίως μορφής, που δεν καταγράφονται σαν πληροφορία και δεν εμφανίζονται ποτέ στις στατιστικές των αρμόδιων υπηρεσιών.

Στην Ελλάδα ο αριθμός των εργατικών ατυχημάτων παρουσιάζει μια αισθητή μείωση. Από 45.493 ατυχήματα το 1981, αυτά περιορίστηκαν σε 27.846 το 1990. Οι αριθμοί αυτοί αφορούν 50 επαγγελματικές κατηγορίες εργαζομένων ασφαλισμένων στο ΙΚΑ που αντιπροσωπεύουν 1.812.000 ασφαλισμένους, δηλαδή αντιστοιχούν 15,4 ατυχήματα σε 1000 εργαζομένους.

Το μεγαλύτερο ποσοστό ατυχημάτων παρατηρείται στον οικοδομικό κλάδο, τόσο σε ιδιωτικά όσο και σε δημόσια έργα, με 5.749 ατυχήματα (1990), δηλαδή πάνω από το 1/5 του συνολικού αριθμού των παρατηρουμένων ετησίως ατυχημάτων. Παρ' όλο που ο αριθμός ατυχημάτων παρουσιάζει πτωτική τάση, το πρόβλημα εξακολουθεί να είναι σοβαρό με αποτέλεσμα πρόσφατα, με αφορμή το «Έτος 92», να κατατεθεί σχετική ερώτηση στη Βουλή για την πορεία εναρμόνισης της νομοθεσίας μας με τις οδηγίες της Κοινότητας, την προετοιμασία της χώρας για το «Έτος 92» κ.λπ.

Το ετήσιο οικονομικό κόστος των σχετικών παροχών της κοινωνικής ασφάλειας και μέριμνας από τα κράτη-μέλη προς τα θύματα εκτιμάται σε 20 δισ. ECU, δηλαδή πάνω από το 1/3 του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Το ποσό αυτό καταναλώνεται κυρίως σε αποζημιώσεις, και προγράμματα επανένταξης των θυμάτων στο χώρο της Εργασίας. Πολλά από αυτά τα χρήματα θα μπορούσαν να εξοικονομηθούν και να επενδυθούν σε άλλους αναπτυξιακούς τομείς εφ' όσον ο αριθμός των θυμάτων ελλαιωνόταν. Στην Ελλάδα, σε εθνικό επίπεδο το 1987, το κόστος από εργατικά ατυχήματα για τους ασφαλισμένους του ΙΚΑ και μόνο έφτασε τα 16 δισ. δραχμές, ενώ το 1991 οι συνταξιοδοτήσεις και επιδοτήσεις από εργ. ατυχήματα, χωρίς ιατρική περίθαλψη και νοσηλεία, στοιχίσαν στο ΙΚΑ περίπου 20,6 δισ. δραχμές.

Η Κοινότητα, επισημαίνοντας την ανάγκη μείωσης των εργατικών ατυχημάτων, έθεσε ως στόχο κατά τη διάρκεια της επόμενης δεκαετίας να μειώσει δραστικά τον αριθμό των θυμάτων, με την προώθηση μιας νέας αντίληψης αντιμετώπισης του εργασιακού κινδύνου και μιας πολιτικής «πρόληψης» αντί της πολιτικής «αποκατάστασης των ζημιών».

Για την επίτευξη του στόχου αυτού η Κοινότητα προέβη στις ακόλουθες δραστηριότητες:

1. Εξέδωσε κατά καιρούς 13 οδηγίες, εκ των οποίων η πρώτη μπορεί να χαρακτηριστεί «οδηγία πλαίσιο» με γενικές αρχές θεμελιακού χαρακτήρα, αναφερόμενη στις υποχρεώσεις των εργοδοτών, την ανάγκη εκπαίδευσης, ενημέρωσης, και συμμετοχής των εργαζομένων για την αντιμετώπιση του κινδύνου, και την οργάνωση του χώρου εργασίας (πυρασφάλεια, πρώτες βοήθειες κ.λπ.).

Η οδηγία αυτή έχει εφαρμογή σ' όλους τους τομείς δραστηριοτήτων, ιδιωτικούς ή δημοσίων. Οι υπόλοιπες οδηγίες πραγματεύονται ειδικά θέματα μείωσης των επιδράσεων από την έκθεση των εργαζομένων σε επικίνδυνο περιβάλλον εργασίας (θόρυβος, δονήσεις, καρκινογόνοι και βιολογικοί παράγοντες) κ.λπ.

Με βάση αυτές τις οδηγίες κάθε κράτος-μέλος πρέπει να εναρμονίσει τη νομοθεσία του σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Στην Ελλάδα, ειδικές ομάδες εργασίας έχουν συσταθεί και από καιρό έχουν αναλάβει το σχετικό έργο, ενώ αναμένεται σύντομα η έκδοση σχετικών Προεδρικών Διαταγμάτων.

2. Κατήρησε πρόγραμμα εκδηλώσεων που περιλαμβάνει:

(*) ο Γ. Τζουβαδάκης είναι Λέκτορας στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ.

- α. Τελετή εγκαίνιων «Έτους 92» (12 Μαρτίου 1992 Λισαβόνα, Πορτογαλία)
- β. Τελετή λήξης «Έτους 92» (28 Φεβρουαρίου 1993 Κοπεγχάγη, Δανία)
- γ. Φεστιβάλ Οπτικοακουστικών Μέσων (19-20-21 Οκτωβρ. 1992 Θεσσαλονίκη, Ελλάδα). Η εκδήλωση αυτή συνδυάζεται με το Συνέδριο των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων που θα πραγματοποιηθεί το ίδιο διάστημα στη συμπρωτεύουσα.
- δ. Συνέδρια, σεμινάρια για εργαζομένους και εργοδότες.
- ε. Διαγωνισμό για παραγωγή ταινιών με θέματα Υγιεινής και Ασφάλειας.
- στ. Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού για εκπαίδευση και ενημέρωση.
- ζ. Πραγματοποίηση εκστρατείας διαφήμισης και δημοσιότητας με αφίσες, πληροφοριακό υλικό κ.λπ.

3. Διέθεσε 12 εκατομ. ECU για να χρηματοδοτήσει σε ποσοστό έως και 70% προτάσεις και προγράμματα που θα πληρούν τους στόχους της Κοινότητας, άσχετα αν προέρχονται από κρατικούς φορείς, συνδικαλιστικές οργανώσεις ή ιδιώτες. Τελικά το ποσό με το οποίο επιχορηγήθηκε η χώρα μας ήταν μόνο 70 εκ. δραχμές, ενώ οι σχετικές αιτήσεις για επιχορήγηση μπορούσαν να απορροφήσουν έως και 4 εκ. ECU.

4. Προχωρεί στη δημιουργία Ευρωπαϊκού Οργανισμού Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας με κύρια αρμοδιότητα τον έλεγχο της εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας, και δυνατότητα να επιβάλει ποινές στους παραβάτες.

Στην Ελλάδα αρμόδιος φορέας που εποπτεύει τον εργασιακό χώρο και τις συνθήκες εργασίας είναι το Υπουργείο Εργασίας με ειδική Δ/ση Συνθηκών Εργασίας, όπου υπάγεται η Επιθεώρηση Εργασίας. Με την ευκαιρία του «Έτους 92» η Υπηρεσία έχει εντατικοποιήσει την δράση της και πραγματοποιήσει 13.176 ελέγχους σε επιχειρήσεις επιβάλλοντας 227 μηνύσεις, 140 προσωρινές διακοπές λειτουργίας, 130 πρόστιμα συνολικού ύψους 9.673.000 δραχμών. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι στις υποδείξεις των Επιθεωρητών οι μισοί εργοδότες και πλέον συμμορφώθηκαν πλήρως, οι υπόλοιποι μερικώς, ενώ 273 δεν συμμορφώθηκαν και τους επιβλήθηκαν οι σχετικές κυρώσεις.

Άλλοι φορείς, υπηρεσίες ή οργανώσεις που συμβάλλουν στην προσπάθεια μείωσης των ατυχημάτων και τη βελτίωση του περιβάλλοντος εργασίας είναι το ΚΥΑΕ (Κέντρο Υγιεινής και Ασφαλείας Εργαζομένων), υπό το Υπ. Εργασίας, το Διαγνωστικό Κέντρο Ιατρικής της Εργασίας υπό το ΙΚΑ, το Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας, η ΓΣΕΕ, ο ΣΕΒ, το ΤΕΕ κλπ. Σε εξέλιξη είναι η δημιουργία Κέντρων Παροχής Υπηρεσιών Υγιεινής και Ασφάλειας.

Υπάρχουν επίσης και διάφορα Ινστιτούτα και Εταιρείες, συνήθως μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που και αυτά συμμετέχουν στην όλη προσπάθεια όπως: η Εταιρεία Ιατρών Εργασίας, η Ελληνική Εταιρεία Ερ-

γονόμων, το Ινστιτούτο Υγ. και Ασφάλειας και Συνθηκών Εργασίας, το Εργατικό Κέντρο Αθήνας (Τμήμα Υγ. και Ασφάλειας), η Εταιρεία ΕΡΓΟΝΟΜΙΑ ΕΠΕ κ.λπ.

Ο Τεχνικός Κόσμος της χώρας μας εκπροσωπείται κυρίως μέσω του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ), το οποίο προβλέπει τις ακόλουθες εκδηλώσεις:

1. Διαγωνισμό αφίσας (Απρίλιος-Μάιος)
2. Διήμερο συνέδριο με θέμα: «Η εκπαίδευση και μετεκπαίδευση των μηχανικών σε θέματα Ασφαλείας και Υγιεινής» (Τέλος 1992). Οι ανωτέρω δύο εκδηλώσεις έχουν κατατεθεί στην ΕΟΚ και βρίσκονται στο τελικό στάδιο έγκρισης.
3. Οργάνωση 4-5 διημερίδων στα μεγάλα περιφερειακά Τμήματα, 7-8 ημερίδων στα υπόλοιπα περιφερειακά Τμήματα, 2-3 εκδηλώσεις στην Αθήνα, Πειραιά και Χαλκίδα.
4. Δημοσιεύσεις στο Ενημερωτικό Δελτίο του ΤΕΕ με κύριο αντικείμενο την παρουσίαση με σύντομο σχολιασμό των οδηγιών της ΕΟΚ, την παρουσίαση φωτογραφικού υλικού εργασιών, τεχνικών, μεθόδων και μέσων κατασκευής κτιριακών έργων που συντελούν στην πρόκληση ατυχήματος. Αυτά τα «παραδείγματα προς αποφυγήν» έχουν εντοπιστεί και αντληθεί από εργοτάξια οικοδομικών έργων την τελευταία τετραετία από φοιτητές Πολιτικούς Μηχανικούς στα πλαίσια ασκήσεων σχετικού Μαθήματος στο Ε.Μ. Πολυτεχνείο...

Οι παραπάνω εκδηλώσεις του ΤΕΕ κατά τη διάρκεια του 1992, οπωσδήποτε θα ενημερώσουν τους συναδέλφους μηχανικούς για τους κινδύνους που περικλείει το περιβάλλον εργασίας, τόσο στο εργοστάσιο όσο και το εργοτάξιο. Η ουσιαστική όμως λύση του προβλήματος θα προέλθει μόνο με την εκπαίδευση, ειδίκευση, και την ανάπτυξη της Έρευνας. Εδώ ο ρόλος των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και ιδιαίτερα των Πολυτεχνειακών Σχολών είναι ουσιαστικός.

Είναι γεγονός ότι ο Μηχανικός σε πολύ μεγάλο βαθμό διαμορφώνει τις συνθήκες, τα μέσα αλλά και τους τρόπους εκτέλεσης της εργασίας. Επίσης ζει από κοντά την πραγματικότητα της εργασίας. Για τους λόγους αυτούς κρίνεται ως το πλέον κατάλληλο άτομο να εντοπίσει τα στοιχεία του συστήματος εργασίας που προκαλούν ή αυξάνουν την επικινδυνότητα της εργασίας.

Για να μπορέσει όμως να ανταποκριθεί σ' αυτή την αποστολή του ο μηχανικός πρέπει να εκπαιδευτεί κατάλληλα πριν εξασκήσει το επάγγελμά του. Η βασική εκπαίδευση πρέπει να περιλαμβάνει κατάλληλα μαθήματα ώστε:

1. Να μάθει τις δυνατότητες, τις ανάγκες και γενικά τα χαρακτηριστικά του εργαζόμενου ανθρώπου.
2. Να μάθει βασικούς κανόνες και προδιαγραφές που πρέπει να ισχύουν και να τηρούνται σ' ένα σύστημα εργασίας, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του Έργου και τις συνθήκες Εργασίας.
3. Να μάθει να σχεδιάζει και να προδιαγράφει όχι μόνο το έργο, αλλά και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτό πρέπει να κατασκευαστεί.

4. Να ευαισθητοποιηθεί κατάλληλα, ώστε να μπορεί γρήγορα και με ασφάλεια να εντοπίζει τα αδύνατα σημεία του συστήματος εργασίας και γενικά επι-σφαλείς κατασκευές.

Μετά δε την ολοκλήρωση των σπουδών του θα πρέ-πει να μπορεί να παρακολουθεί εξειδικευμένα επιμορ-φωτικά μαθήματα για να μπορεί να αντιμετωπίζει ει-δικές καταστάσεις και προβλήματα στο εργοστάσιο ή το εργοτάξιο.

Με την καταλληλή εκπαίδευση και επιμόρφωση θα δημιουργηθούν και οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της Έρευνας που τόσο πολύ λείπει αυτή τη στιγμή σε πολλούς τομείς.

Μήπως ωρίμασε πλέον η ιδέα να δημιουργηθεί σ' ένα τουλάχιστον Πολυτεχνείο της χώρας ειδικός κύκλος σπουδών, οι απόφοιτοι του οποίου θα αποκτούν την ειδικευση του Μηχανικού Ασφαλείας; Το ΤΕΕ το επι-σήμανε και το ζήτησε ήδη από το 1988!

ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

